

OPBOUW



WEEKBLAD TOT OPBOUW VAN HET GEREFORMEERDE LEVEN

uitgave van de gereformeerde persvereniging opbouw

Verkoren – verloren

(Mattheüs 22 vs 14)

„Velen zijn geroepen, weinigen uitverkoren”. Dit woord heeft bij velen de angstige gedachte gewekt, dat een toegewijd leven overeenkomstig Gods geboden toch in het niet valt wanneer blijkt dat je niet uitverkoren bent; en of je dat bent . . . dat blijkt pas achteraf.

Het is echter de vraag of dit tekstgedeelte wel bedoelt rechtstreeks iets te zeggen over de uitverkiezing.

Het aangehaalde tekstwoord staat als een samenvatting achter een gelijkenis die we – enigszins anders – ook bij de evangelist Lukas aantreffen (in hoofdstuk 14 vs 15-24). Beide verhalen gaan terug op zaken die in het Oude Testament reeds een belangrijke rol spelen. In Zijn onderwijs knoopt de Here Jezus aan bij het O.T., ja Hij laat telkens uitkomen welke vragen in de Schriften (d.i. het O.T.) aan de orde zijn.

De verontschuldigen die Lukas vermeldt, komen sterk overeen met de situaties waarin vrijstelling van dienstplicht wordt

DOOR
W. BORG DORFF
DOORN

verleend – zoals dat staat in Deut. 20. In dat hoofdstuk van Deut. wordt door de HEERE duidelijk gemaakt dat in oorlogstijd zuinig met levens moet worden omgesprongen. De oorlog is iets vreselijks, maar soms onvermijdelijk, vanwege het verzet en de opstand van de mensen tegen God en het volk van God. Zuinig met mensenlevens... daarom vrijstellingen die militair gezien misschien hoogstmerkwaardig zijn; maar de HEERE zegt: Ik wil niet dat mensen die net aan iets nieuws begonnen zijn, dat die sneuvelen in de strijd; dan zou immers een ander genieten van het nieuwe huis, de pasgekochte akker of de verworven vrouw. In het O.T. wordt dat juist beschouwd als vloek: dat een ander geniet van datgene dat eigenlijk voor jou bestemd was (Vgl. Jes. 65 vs 21v.; Zef. 1 vs 13; Deut. 28 vs 30; zie voor het omgekeerde, de zegen: Deut. 6 vs 10v.; Jozua 24 vs 13).

Is er nu een duidelijk verband tussen de maaltijd van de gelijkenissen en de oorlogswetten? In de taal van het O.T., het Hebreuws, is er een opvallende gelijkenis bij het werkwoord 'ten oorlog uitgaan' en 'een maaltijd aanrichten'. Zakelijk gezien is er ook een verband: degenen die de oorlog gewonnen hebben vieren

de overwinning aan de maaltijd. Door de gelijkenissen wil de Here Jezus duidelijk maken wie er aan de maaltijd mogen aanzitten. Dat zijn natuurlijk alleen degenen die hebben meegestreden. Bij een aanvalsoorlog zijn er duidelijke vrijstellingen; bij een verdedigingsoorlog moet iedereen meedoen; wel worden bepaalde mensen vrijgesteld van dienst aan het front; zij moeten in de achterhoede, bij de voedselvoorziening en administratie e.d. dienst doen. Dat geldt degenen die net aan iets nieuws begonnen zijn, en ook de lammen en de blinden worden daar tewerk gesteld.

Bij de verdedigingsoorlog mag niemand ontbreken. Wie niet op het appèl verschijnt wordt beschouwd als deserteur; die heeft blijkbaar de kant van de vijand gekozen. Daarom staat daar de doodstraf op.

Een voorbeeld staat in Zefanja 1: op de Dag van de HEERE richt de HEERE een feestmaaltijd aan voor degenen die aan Zijn kant hebben gestreden. Aan die maaltijd vindt een soort inspectie plaats: deserteurs mogen niet aanzitten, evenmin verraders. De HEERE doet bezoeking en laat niet ongestraft.

Dat blijkt ook in de gelijkenis: de mensen die niet komen opdagen (de deserteurs) worden afgestraft. De man zonder bruiloftskleed komt ook al in Zefanja voor: vs 8 zij die uitheemse kleding dragen, d.w.z. kleding die past bij de Baälsdienst. Het zijn mensen die en de HEERE en de afgoden willen dienen; de HEERE en Zijn tegenstanders. Zulke verraders moeten worden gestraft.

De gelijkenis inclusief het slotvers wijzen op geen enkele wijze naar een soort noodlot (je moet maar afwachten of je verkoren bent); integendeel: het Koninkrijk van God betekent een strijd waar iedereen aan mee moet doen; zeker, er wordt gerekend met persoonlijke omstandigheden; niet iedereen behoeft in de voorste linies te staan; maar deserteurs worden gedood, uitgesloten van de maaltijd. Verraders, degenen die van twee of

Inhoud

- 185 Ds W. Borgdorff,
Verkoren – Verloren
- 186 Drs W. G. Rietkerk,
De voetbalramp in
Brussel
- 186 Ds A. H. Algra,
Pastorale Notities
- 187 Ds B. Wielenga,
Gezonden om Licht te
brengen (2)
- 188 Drs O. Mooiweer,
Persschouw
- 189 D. W. L. Milo,
Waar vinden wij een
organist?
- 190 J. van de Wetering PMzn.
Het boek Ruth
- 190 Mr J. Meulink,
Boekbespreking

meer walletjes eten, worden ontmaskerd.

We worden allemaal opgeroepen voor dienst; deelnemen aan de strijd die al gewonnen is. Zo vieren we ook het avondmaal: als voorproef van de maaltijd van het bruiloftsfeest van het Lam; we vieren nu al de overwinning die zeker is.

Dit tekstgedeelte roept ons op om onze verkiezing vast te maken. Verkiezen zonder werken wordt verliezen.

**Administratie-Leersum
maand juni gesloten**

Radio-kerkdienst

Op zondag 16 juni a.s. zal D.V. de middagdienst van de Nederlands Gereformeerde Kerk van Wormer worden uitgezonden via de radio, Hilversum II. Aanvang 5 uur. Voorganger: ds A. Koers. De gedrukte preek is verkrijgbaar bij het prekenbureau van de Ned. Geref. Kerken, postbus 1201 DA Hilversum; te bestellen per briefkaart met f 1,50 aan postzegels bijgeplakt, of per giro door storting van f 1,50 op nummer 60600 van de Ikon, Hilversum.

Bandjes met opname van de dienst zijn verkrijgbaar tegen kostprijs bij de stichting De Brug te Dronten, Lancasterdreef 148, 8251 TD. Tel. 03210-3673.

De voetbalramp in Brussel

In de middeleeuwen had je struikrovers: ze zwierven rond in de bossen en waren levensgevaarlijk. Wie ze konden pakken en plunderen grepen ze. Ze waren agressief en zonder geweten. Vandaag kennen we dat verschijnsel in een nieuwe vorm. Met een lap voor het gezicht en een stiletto in de hand jagen ze een menigte over de kling en heel Europa ziet toe - via het blauwe oog. Maar er is niemand die er iets tegen kan doen - het gevaar blijft.

Met deze relativiserende beginopmerking dat het een soort 20e-eeuws struikroversdom is, dat bij rellen, voetbalhysterie en pausbezoeken (althans in Nederland) de kop opsteekt, zijn wij natuurlijk niet klaar. Er zullen nog wel meer beschouwingen volgen, die ons een inzicht moeten verschaffen in de sociale achtergronden (werkeloosheid), de psychologische achtergronden (gebroken gezinsleven) en de technologische achtergronden (massa-vermaak, zonder Boeing 747 en t.v. ondenkbaar) van deze voetbalramp. In deze rubriek, die handelt over de geestelijke achtergronden van het gebeuren, wil ik een moment stilstaan bij een factor die ons allen aangaat en hopelijk tot een nieuwe bezinning brengt, nl. de manier waarop wij tegen de toekomst aankijken.

Toekomstverwachting

Ik druk mij bewust zo uit, omdat het mij hier niet gaat om een bepaalde blauwdruk van volgens de bijbel voorspelde gebeurtenissen in de toekomst. Het gaat mij om iets diepers, nl. met wat voor innerlijke houding wij ons werk doen en hoe laten wij ons in de problemen van onze maatschappij betrekken? Doen wij dat met een besef van plicht, maar daaronder uitzichtloosheid - omdat de problemen van deze tijd toch onoplosbaar zijn? Of hebben wij een overtuiging dat het zinvol is dat wij in onze samenleving ons inzetten omdat deze wereld toekomst heeft?

De explosie van creativiteit, vooruitgang en ontwikkeling die onze samenleving heeft voortgebracht in de zestiende eeuw e.v. was geworteld in de leer van de Reformatie dat deze wereld geen tranendal is, waar wij ons maar doorheen moesten worstelen, maar dat de wereld door God geschapen is, en wij mensen een cultuuropdracht hebben - en dat de dag zal komen dat God deze aarde zal veranderen en geheel onder Zijn zeggenschap zal brengen.

DOOR W. G. RIETKERK UTRECHT

Vandaag

Wat heeft deze terugblik met het heden te maken en met de voetbalramp in Brussel? Dat verband ligt op het punt van die toekomstverwachting. Als deze wereld toch reddeloos in de problemen ligt en God noch mens ze daaruit bevrijden kan, dan ligt agressie, wrok en woede op de loer, en wordt zo 'n zwarte toekomstverwachting een „self-fulfilling prophecy”. Wat mij hierin

Votum en zegen

We hadden hier onlangs een dominee, die deed z'n armen niet omhoog bij het uitspreken van de zegen, aan het begin en aan het einde van de dienst. Ik vroeg hem, waarom hij dit naliet. Hij zei: Wat we de zegen noemen, is een groet; en in onze cultuur en samenleving, hier in de westerse wereld, is er toch niemand die bij wijze van groet z'n beide armen in de lucht steekt. Ik dacht, daar heb je gelijk in. De beide armen omhoog, dat doe je alleen als een onverlaat je met een pistool bedreigt en een verkeersagent doet het, op zijn kruispunt. Ik heb trouwens nog nooit gezien dat iemand anderen zegende, door z'n armen op te heffen. Ik bedoel: geen vader doet dat als hij zijn kinderen ten afscheid zegent. Alleen in de kerk kennen we nog dat gebaar. Laten we er maar geen kwestie van maken. Er is hier en daar al lang genoeg gepraat over de vraag of een ouderling zegen moet: De HERE zegene ons, óf dat ook hij, net als de dominee, zegen mag: de HERE zegene ú. Het is een splinterige kwestie; we kunnen onze tijd beter gebruiken. In onze samenkomsten

deert is het ook in de kerk binnengeslopen doemdenken. Wij staan in deze tijd met een mond vol tanden als wij bij ons nadenken over de toekomst alleen maar denken aan het vuur waarin deze wereld zal ondergaan.

Het is mij de laatste tijd - ook op de conferentie in Australië die ik meemaakte - herhaaldelijk overkomen dat christenen deze laatste visie kracht bijzetten door te verwijzen naar 2 Petrus 3, Hebr. 12 of de woorden van Jezus zelf uit het 26e hoofdstuk van het Mattheüs-evangelie. Daar staat het toch met evenveel woorden dat „de elementen door vuur zullen wegsmelten” (2 Petrus 3: 10-12) en dat niet alleen de aarde maar ook de hemel nog één keer zullen wankelen en beven (Hebr. 12: 26) ja, dat hemel en aarde zullen voorbijgaan? (Mattheüs 26: 35).

Zal deze wereld vergaan?

Leren al deze plaatsen ons niet met zekerheid de ondergang van de wereld? Als dat zo zou zijn, zouden wij in onze tijd niet veel te zeggen hebben. Wij zouden hooguit met christelijke woorden herhalen wat ook niet christenen precies zo aanvoelen. Zei de Club van Rome (een kring van topgeleerden uit de zestiger jaren) al niet iets soortgelijks? Als wij zó doorgaan zullen de energiebronnen binnen de kortst moge-

lijke tijd opgeteerd zijn, zal de wereld overbevolkt worden, en zal armoede - of een onverhoopte atoomoorlog - het voortleven op aarde onmogelijk maken. Zo luidde het rapport van de Club van Rome. Wie echter de genoemde bijbelplaatsen leest en nader bestudeert doet een opvallende ontdekking, nl. dat geen van deze plaatsen ons leert dat deze aarde, die door God geschapen is, en die is gevallen, nu door God voor een groot destructief vuur ten ondergang bereid is. Integendeel: alle beelden die het N.T. gebruikt voor de beschrijving van de toekomst van onze wereld dragen een belofte in zich voor onze aarde. Laten wij ze eens één voor één nagaan:

Vuur

In 2 Petrus 3 wordt steeds weer gezegd, dat onze aarde en de hemel een vuur tegemoet gaan - dat de elementen zal doen vergaan (2 Petrus 3: 7, 10, 12). Het beeld is afkomstig uit het O.T.: Maleachi 3: 2-4. Daar wordt ons tegelijk iets heel bijzonders duidelijk gemaakt. Dat vuur waarmee de Here verschijnt aan het einde van de geschiedenis is een reinigend vuur.

„Hij zal zijn als het vuur van de smelter en als het loog van de blekers.” D.w.z. het vuur zal alle onreinheid wegbranden om dat wat goed is - het zilver puur te

Pastorale notities

DOOR A. H. ALGRA MAASSLUIS

hebben we twee maal „de zegen”, nl. aan het begin en aan het eind. Dat lijkt me niet zinvol. De nationale synode van Dordt, 1574, bepaalde: „Men sal de predatie beghinnen van desen woorden na 't ghesangh des Psalms: Onse hulpe sij inden naem des Heeren etc. Item de predatie besluyten met den seggen Num. 6”. Oorspronkelijk is het dus de bedoeling geweest, om met het „votum” te beginnen en om de dienst te besluiten met de „zegenbede”. Zo'n zegengroet devalueert als hij te vaak wordt uitgesproken. Vier keer op een zondag. Woorden verliezen aan waarde als je ze te vaak zegt. Ik heb op catechisatie eens gevraagd, hoe we de dienst beginnen en het blijkt dan moeilijk te zijn om het juiste antwoord te vinden. Het „votum” maakt geen indruk. Misschien doordat het in elke dienst hetzelfde is. We

gebruiken de slotwoorden van psalm 124. Ik heb van de berijmde psalm 124 wel eens het laatste vers opgegeven om te zingen, zodat de gehele gemeente het votum uitsprak: Ons heil is in de naam van God de HEER, die God die aard' en hemel heeft gemaakt. En op catechisatie (maar ook in de kerk) kan het verbleekte „votum” toch weer de oude kleuren terugkrijgen. Als je nl. eens aan 1574 herinnert, zie boven. De eerste synode van de Nederlandse Gereformeerde Kerken, die in eigen land gehouden werd. Nog aan het begin van de tachtigjarige oorlog. Toen Alkmaar belegerd was, en Leiden. „Ons bestaan was welhaast teniet gedaan, vrede werd ons niet gelaten, maar de strik viel van ons af en wij zijn ontkomen”. Daar heb je de hele 124e psalm. Helaas, het ontbreekt veel mensen aan kennis van het eigen verleden en aan de band daarmee. En dan blijft het „votum” een holle klank; het spijt me. Dat was bij Israël anders. Dit volk leefde, althans in zijn goede dagen, van zijn verleden uit zijn toekomst tegemoet. Het lijkt er bij onze generatie echter op, alsof zowel verleden als toekomst niet interessant zijn.

maken. Zoals een arts die met vuur zijn instrumenten reinigt. In die lijn ligt ook de uitleg van de elementen. Het woord wat Petrus hier gebruikt is stoicheia. Hij dacht daarbij niet aan de (moderne) scheikundige elementen. Stoicheia is in het N.T. dat onheilige bestand van zaken wat niet in de kosmos thuishoort en zich tegen God verzet (zie Gal. 4:9). Het hoort niet bij Gods goede schepping maar is deel van de anti-schepping en werk van de boze. Het zijn de valse elementen. Zo belooft het op het eerste oog schrikwekkend beeld van Petrus ons juist iets eindeloos bemoedigends, nl. dat de Here alle ziekte, onkruid, bacterie, haat, dood en demonie uit Zijn goede schepping zal wegbranden, zodat aan het einde „de aarde en de werken daarop gevonden zullen worden.” De geschiedenis van de exegese van dit woord uit 2 Petrus 3:10 laat zien hoe men al van ouds dit hoofdstuk verkeerd las en dacht: dit kan Petrus nooit geschreven hebben. 'Gevonden' is een woord vol evangelie. De verloren penning was verloren en werd gevonden... en de verloren zoon. Dat woord past toch niet tegen de 'vuur-achtergrond' van Petrus - en zo veranderden overschrijvers al vroeg 'gevonden' in 'verbrand' - maar fout was het wel - want Petrus had de O.T.-ische profeten in gedachten en inderdaad een evangelische toekomstverwachting.

Beving

In Hebr. 12 staat het bekende woord uit Haggai 2:7 „Nog eenmaal zal Ik hemel en aarde doen beven, ja Ik zal alle volken doen beven en de kostbaarheden van alle volken zullen komen en Ik zal dit huis met heerlijkheid vervullen.” In Hebr. 12:26 wordt dit woord met een lichte verandering aangehaald: „Ik zal niet alleen de aarde maar ook de hemel doen beven.” Ook hier ligt het misverstand op de loer om te denken dat het N.T. dus de ondergang van hemel en aarde leert. De achtergrond van de O.T.-ische profeet Haggai maakt echter duidelijk dat die beving geen destructief geweld aankondigt - maar opnieuw een beeld is van een schiftend en reinigend gebeuren. Zoals de bollen in een bloembollenschuur over de sorteermachine gaan - om al het vuil en zand eruit te schudden - zo zal deze aarde en de hemel geschud worden om alle kostbaarheden van de volkeren juist te voorschijn te brengen (Haggai 2:7, vgl. Openb. 21:24-27). Dat de schrijver van de Hebr.-brief zegt: „ook de hemel” houdt verband met het feit dat hij de hemel bevolkt ziet met engelen

en demonen - zelfs daar zal schifting nodig zijn - niet vernietiging - maar verandering, metamorfose - zodat deze nu nog gevallen en gebroken kosmos dan hersteld, genezen, gelouterd en verheerlijkt voor Gods aangezicht zal staan.

Voorbijgaan

„Hemel en aarde zullen voorbijgaan”, zegt de Here Jezus in Matth. 26:35. Bedoelde Hij te zeggen: vernietigd worden? Neen, het citaat komt uit de psalmen (102:26 e.v.) en daar wordt het beeld gebruikt van het verwisselen van kleren. Inderdaad: deze hemel en aarde moeten wel van gedaante veranderen. De kleren die zij nu aan hebben zijn bezoedeld door zonde en dood. Die kleren moeten verdwijnen, en zullen worden verwisseld met het kleed van de onvergankelijkheid en reinheid. Maar verwisselen van kleren betekent niet de vernietiging van het lichaam daaronder. Het betekent juist haar vernieuwing tot onvergankelijkheid - zo blijft de Here trouw aan wat Zijn hand

begon en mogen wij met de schrijver van de Hebreeënbrief zeggen: wij verwachten een onwankelbaar Koninkrijk. (12:28) Dat zal onze aarde omvatten en omvormen tot een plaats waar alle inspanningen die wij ons nu getroosten tot hun recht zullen komen.

Conclusie

Wat in alle bovengenoemde gedeelten opvalt is de achtergrond van de O.T.-ische profetie. De uitleg daarvan zal een belangrijke rol spelen in de boodschap die de gemeente vandaag moet doorgeven en uitstralen naar de nieuwe generatie van vaak doemdenkende jongeren aan het einde van de 20e eeuw. Daarom hebben wij er een speciale week van studie aan besteed in het werk van l'Abri deze zomer in Eck en Wiel. Wij zullen ons daar met hulp van B. Goudzwaard en M. van den Berg concentreren op het profetische licht dat over onze tijd valt. Dat blijkt een heel diep bemoedigend en heilrijk uitzicht te bieden. Als dat uitzicht opnieuw zou mogen

Redactie

Ir. A. Biersteker
T. Hoekstra
Drs. H. de Jong
Drs. P. van Kampen
Mr. dr. J. Meulink
D. W. L. Milo
Ds. K. Muller
Ds. E. R. Postma

Adres van de Redactie:

Ds. K. Muller, Dovenetel 45,
8446 SH Heerenveen
Tel. 05130-20476

Kerknieuws / Uit breder kring

M. J. F. van der Wal
Brugakker 60-17
3704 RA Zeist
Tel. 03404-61525

aanspreken, dan zou dat het beste serum zijn tegen de agressie en het doemdenken dat één van de diepere oorzaken is van de Brusselse voetbalramp.

★ ★ ★

Zie het zomerprogramma van l'Abri - vanaf 17 juni in Eck en Wiel, met een week over profetie (22-27 juni) en een over kunst (5-11 juli). Telefoon 030-316933.

Gezonden om Licht te brengen (2)

In het eerste artikel in deze serie van twee heb ik kort aangegeven hoe de Natalse zending in onze kerken van de grond gekomen is, en welke beleidsbeslissingen er in het verleden genomen zijn die thans nog de koers van onze zending bepalen. Dit maal zal het gaan over een paar problemen waar wij in ons werk mee te maken hebben. Uiteraard gaat het niet om een uitputtende behandeling maar om een korte aanduiding van wat er aan de hand is en in welke richting oplossingen gezocht zouden kunnen worden.

De Oecumene

Er is binnen de Natalse zending een uitvoerige discussie gevoerd over de vraag bij welk kerkverband de jonge kerken zich zouden hebben te voegen, of wel dat ze een eigen verband zouden aangaan dat b.v. in korrespondentie zou moeten staan met de kerken in Nederland. In de jaren '50 en '60 was die discussie nodig, gezien de kerkelijke situatie in de Vrijg. Geref. Kerken. Er werd in de Natalse zending immers samengewerkt met die Geref. Kerk in S.A., die GKSA, die korrespondentie onderhield met de syn. Geref. Kerken in Nederland.

Nu had de kerk van Kampen de vrijheid gekregen om die vraag zelf te beslissen, dus ze was niet verplicht de ontstane kerken in te brengen in het reeds bestaande zwarte verband van die GKSA. Een paar jaar later ontving de kerk van Haarlem deze vrijheid niet meer, geschrokken als die GKSA blijkbaar was van het

DOOR
B. WIELENGA
RICHMOND (Z.-A.)

heersende vrijgemaakte kerkelijke denken.

Toch moet er een vraag gesteld worden: zou het eigenlijk niet vanzelfsprekend moeten zijn geweest dat de nieuwe kerken zich zouden aansluiten bij een bestaand kerkverband, waar dat zo heel goed mogelijk was? In die jaren was dat geen punt van overweging, kon het ook niet zijn in het in die jaren toenemende kerkisme.

Toch moet dat ons een vraag zijn of het wel verantwoord is kerkelijke verdeeldheid in Nederland over te brengen naar een heel ander land, volk, cultuur. De westerse zending heeft de kerkelijke verdeeldheid wereldwijd geëxporteerd.

Het zou onverantwoord zijn ge-

weest als de Natalse zending weer een nieuw kerkverbandje aan de reeds lange lijst had toegevoegd.

Laten we toch vooral niet vergeten dat de verbijsterende geschiedenis en verdeeldheid een bron van grote verwarring is op het zendingsveld, waar ook ter wereld.

Deze verdeeldheid is een vrucht van de westerse kerkgeschiedenis, een erfenis van westerse kerken waar men elders lang niet altijd mee uit de voeten kan.

Al die scheuren en breuken zijn ontstaan in de kring van de westerse cultuur.

Ik kan me bijvoorbeeld de christologische strijd in de eerste eeuwen niet voorstellen binnen Afrikaanse kontekst; daarvoor moesten we in het door de griekse cultuur beïnvloedde Europa zijn.

Ik beweer niet, en dat maar met enige nadruk, dat alle scheuringen en breuken er zonder goede reden gekomen zijn; denk alleen al aan de Reformatie. Maar heel wat onheilige verdeeldheid als tussen buiten- en binnenverband, behoort niet overgebracht te worden naar heel andere culturen en volkeren.

Vandaar dat we er dus blij mee kunnen zijn dat we in ons zendingswerk hebben kunnen aansluiten bij die GKSA, en dat de goede verhoudingen over de jaren heen uiteindelijk hebben ge-

resulteerd in een officiële korrespondentie.

De Politiek

We kunnen de politiek er niet helemaal buiten laten, wanneer we over zending in Zuid-Afrika schrijven. Natuurlijk komen hier niet de persoonlijke overtuigingen van individuele zendingswerkers aan de orde. De vraag is: hoe stelt de zending zich op in dit politiek zo controversiële land? Heeft onze zending bijvoorbeeld een taak naar de overheid toe met betrekking tot de politieke en maatschappelijke structuren in dit land? Ik denk wel dat de kerk een taak heeft in onrechtvaardige samenlevingen en dat ze daaraan gestalte moet geven op kerkelijke wijze, d.i. door middel van de prediking van het Woord. Maar als gast in dit land kan onze zending in dit opzicht geen taak hebben of een rol spelen. Hier hebben de kerken in Zuid-Afrika zelf een taak, een profetische roeping. Zij zelf moeten bepalen hoe en in welke mate ze daaraan moeten beantwoorden. En het doet me goed te kunnen schrijven dat die GKSA op haar laatst gehouden synodevergadering haar roeping ook terdege heeft willen zien en daaraan uiting heeft gegeven in zeer duidelijke besluiten ten aanzien van de Zuid-Afrikaanse problematiek.

Maar een buitenlandse zending heeft zich bij haar leest te houden: de prediking van het evangelie. Uiteraard zit daar wel wat aan vast, b.v. het leren onderhouden van al Jezus' geboden naar Matth. 28. De zending zal dan die geboden die gaan over recht en gerechtigheid in de volkerenverhoudingen niet voorbij kunnen gaan in de opleiding van predikanten of elders. Maar zelf tot aktie overgaan om die geboden ook daadwerkelijk doorgezet te krijgen in de konkrete tekst van Zuid-Afrika behoort niet tot haar opdracht. Al kan het natuurlijk best gebeuren dat in een konkrete situatie van onrecht waarbij de zending betrokken is, zij zal moeten spreken omdat anders het gebod dat ze predikt gekompromitteerd wordt.

De Cultuur

Allemaal weten we hoe moeilijk het is het evangelie door te geven over taal- en cultuur-barrières heen. En al doen we nog zo ons best om de Zulu een Zulu te worden, we blijven blanken uit Nederland. We blijven wie we zijn, ook al zouden we net zo leven als de Zulu dat doen. En het is maar beter ons daarvan bewust te zijn.

Het bepaalt ons er bij dat het de zwarte mensen zelf zijn die het meest geschikt zijn om het evan-

gelie onder hun eigen volk door te geven.

Met zendingen blijft het toch maar behelpen. En dat is altijd zo geweest: de uitbreiding van het evangelie onder de volken is er gekomen door de inzet van „inheemse” helpers, evangelisten en predikanten en nog zovele anderen, van hoeveel betekenis de westerse zendingen ook geweest mogen zijn.

Zo stuit het op niet geringe moeilijkheden wanneer we proberen het evangelie door te geven in die zo heel andere leef- en denkwereld van de Zulu.

Wat te doen als er in de taal woorden ontbreken om het evangelie in te verwoorden? Of hoe de bijbelse idee van geschiedenis over te brengen in een cultuur waar men een heel andere tijdsconceptie heeft? De Zulu leeft met het gezicht naar het verleden waar de voorouders zijn terwijl de Bijbel ons oproept te leven met het gezicht naar de toekomst vanwaaruit Jezus Christus eens tevoorschijn zal komen. In het Zulu als in de meeste Afrika-talen is de toekomstige tijd in de grammaticale structuur bepaald onder-ontwikkeld zeker als men die vergelijkt met de zeer uitvoerige verledentijd-vormen.

Maar er is nog een heel andere kant aan deze zaak.

Wij zeggen: we geven het evangelie door. Maar wat geven we door? Geven we door wat daar werkelijk staat en bedoeld wordt in de Bijbel of toch dat wat wij met onze westerse oren hebben opgevangen en verwerkt? Er zijn nogal wat westerse gebruiken als gebod van God opgelegd in de landen van Azië en Afrika. Er zijn ook kerkelijke vormen overgeplant die in de westerse kontekst wel verantwoord en verdeelbaar zijn maar waarvan het nog maar de vraag is of dat ook zo is in Afrika of Azië.

We kunnen dan denken aan liturgische vormen; psalmen zingen op Geneefse wijzen is in onze kerken in Natal gewoon lelijk, niet om aan te horen, en hoeft ook gelukkig niet. Maar er kan ook gedacht worden aan kerkelijke structuren. Of die nu gegoten zijn in de oude D.K.O. of in de nieuwe A.K.S. (Akkoord Kerkelijk Samenleven) of wellicht in nog een ander jasje, afgevraagd moet natuurlijk wel worden wat we nu aan het doen zijn: gaat het om een Goddelijk gebod of toch om menselijke vormgeving verantwoord in een bepaalde cultuur maar niet algemeen geldend

en voor alle eeuwigheid bestemd?

Zo zou men kritisch kunnen vragen of het zware aksent op de lokale kerk als bij ons in Nederland gebeurt. nu als Goddelijk gebod, als deel van de openbaring, moet worden doorgegeven hier in Natal, of dat dat toch gezien moet worden als menselijke, dus geen absolute, vormgeving van hoe wij menen in onze situatie Gods Woord te verstaan op dit punt?

Vragen zijn er genoeg, antwoorden lang niet altijd. Boeiend is het wel om in de praktijk van het zendingswerk met deze vragen bezig te zijn en te zoeken samen met de zwarte medewerkers naar antwoorden die het uithouden bij het licht van Gods Woord.

Tenslotte

Kent zendingswerk zo haar problemen, zelf is zij niet tot probleem geworden.

De opdracht blijft recht overeind staan omdat ze gegeven werd door een barmhartig en genadig God die niet wil dat iemand verloren gaat.

Een kerk die zich richt op deze opdracht heeft Toekomst.

Persschouw

Vooroordelen

In „Present”, veertiendaagse informatie uit de hervormde gemeenten te Amsterdam en Amstelveen-Buitenveldert kwamen wij onderstaand artikel van de hand van ds J. de Ruijter tegen:

Het is mij al vaker overkomen, maar telkens wanneer het gebeurt stemt het me toch weer tot nadenken.

Ditmaal gebeurde het zo: ik ging in het ziekenhuis een kamer binnen om kennis te maken met een patiënt. Op dat moment stond een patiënt van een andere kamer met hem te praten. Toen die mij zag binnenkomen, zei hij: Kijk daar heb je de dominee, die komt je bekeren. Met een glimlach en een knipoog antwoordde ik: ja, pas maar op. en voorkwam daarmee mischien, dat ons gesprek ineens geblokkeerd zou worden.

Het is mogelijk, dat de man zijn opmerking schertsend bedoelde, maar toch wijst zo iets erop, dat heel snel bepaalde gedachtenassociaties gemaakt worden, die bij voorbaat een echt gesprek onmogelijk maken.

Een ander voorbeeld: al jarenlang proberen we als geestelijk verzorgers in ons ziekenhuis mee te werken aan de vorming van verpleegkundigen in opleiding. Ons inziens is het heel nodig, dat zij enig gevoel ontwikkelen voor de geestelijke dimensies van het mens-zijn en in 't bijzonder van de patiënten.

Dat is een moeizame zaak. Velen kunnen of willen niet begrijpen waarom het hierbij gaat. Nog kortgeleden kreeg één van mijn collega's te horen

van een stafid: ach, jullie willen onze jongelui maar indoctrineren en daar zijn we niet van gediend.

Geestelijke verzorging blijkt ondanks het feit, dat wij al jaren bezig zijn om metterdaad duidelijk te maken waar het werkelijk om gaat, door velen en zeker niet de eersten de besten, dadelijk verbonden te worden met woorden als indoctrinatie, manipulatie, dogmatisme e.d.

Waarom toch die vooroordelen?

Mijn antwoord zal niet in de eerste plaats een beschuldiging zijn aan het adres van die vele mensen, die er blijkbaar niets van begrijpen, wat christelijk geloof is. Veeleer wil ik een tegenvraag stellen: weten wij wel wat christelijk geloof is?

Wanneer 'buitenstaanders' (excus voor dat lelijke woord!) de indruk krijgen, dat christenen zich voornamelijk bezighouden met en eindeloos harrewarren over ver buiten hun gezichtskring liggende zaken, worden ze door die christenen zelf op het verkeerde been gezet. Of - anderszijds - wanneer er christenen zijn die niet anders uitdrukking aan hun geloof kunnen geven dan door van de ene demonstratie naar de andere actie te hollen, zal de omgeving er ook moeite mee hebben om te verstaan wat hun diepste motieven zijn.

Nu kunnen wij als christenen hooghartig de door onszelf verwekte vooroordelen onverstoort naast ons neerleggen en iets mompelen van paarden en zwijnen. We kunnen ook die vooroordelen, hoe vervelend en hardnekkig ze ook zijn, op ons laten inwerken als een bittere medicijn. Dat stelt ons dagelijks opnieuw voor de vraag: hoe kan ik in de concrete situatie van dit moment mij manifesteren als volgeling van Jezus Christus?

Met opzet formuleer ik de vraag aan onszelf zó. Immers, generaliserende en tijdloze antwoorden op de vraag naar echt christelijk geloof zullen alleen maar misverstanden en vooroordelen oproepen. Bovendien kan je door dergelijke antwoorden jezelf zo lekker buiten schot houden en dan ben je ook niet meer waard dan voorwerp van vooroordeel te zijn.

-O-

Het is onze permanente roeping ons te bezinnen op onze opdracht om het evangelie van Jezus Christus naar buiten toe op een eigentijdse wijze te verwoorden. Daarbij kom je met traditionele theorieën niet klaar. Daar prikken de mensen zo doorheen. De boodschap van Gods Woord zal in de eerste plaats door je ziel moeten gaan wil je geloofwaardig zijn. Een van buiten geleerd lesje slaat niet aan. De overdracht van de boodschap vraagt persoonlijke betrokkenheid. Als iemand ons aanspreekt op ons christelijk geloof weten wij dan te antwoorden? De Heilige Geest wil ons leren omgaan met de geestelijke wapenrusting zoals die in Efeziërs gedetailleerd beschreven wordt. Bij die wapenrusting hoort het zwaard van de Geest, dat is het Woord van God. En laten we vooral het gebed niet vergeten! Dat hoort er ook helemaal bij! Het gebed is in dit kader wel het geheime wapen genoemd! Daartegen is de duivel niet bestand.

O. Mooiweer, Enschede

Waar vinden wij een organist?

We hebben ons nu bezig gehouden met wat een organist doet, wanneer „het orgel speelt”. En we zeiden: hetzij hij de kerkzang leidt en in toom houdt, hetzij hij die kerkzang aanmoedigt, opluistert, illustreert of afwisselt – bij al die dingen is de gemeente ten nauwste verbonden. Ook wanneer haar organist de psalmzang door een voorspel inleidt, of met een motief uitleidt; of wanneer hij de samenkost der gemeente op passende wijze voorbereidt dan wel afsluit – het gaat de gemeente aan, het is haar zaak. De organist is slechts haar vertegenwoordiger, die namens haar speelt! Vandaar onze vraag: waar vinden we een organist?

Als kind hoorde ik van mijn Moeder een anecdote, die de organist aangaat. Een predikant was gevraagd ergens ten plattelande voor te gaan in een vacature. Toen hij de eerste psalm had opgegeven bleef het stil „op het orgel”. De dominé kuchte en gaf de psalm ten andere male op. Het bleef verontrustend stil in de hogere regionen. Toen de predikant opnieuw kuchte merkte een ouderling op: onze organist is ziek, dominé. Daarop vroeg de dominé: kan wellicht een der broeders of zusters voor ons het orgel bespelen? – Een turfschipper, kennelijk op doorvaart, stond bereidwillig op, klom naar boven, stommelde daar wat rond, opende het bekende groene gordijntje en sprak hulpeloos: ik wil wel helpen, dominé, maar ik kan de draaier niet vinden.

Zo en niet anders moet het gebeurd zijn; en die het het laatst verteld heeft leeft nog. Is dat een caricatuur? Zeg dat niet te gauw, beste lezer, lieve lezeres. Het is namelijk naar het leven getekend. Voor vele gelovigen, die de catechismus en de namen der Drie Formulieren uit het hoofd kennen, blijft het kerkorgel een duistere zaak, voor hand- en voetwerkers – niet voor hoofdwerkers.

Vandaar onze vraag: waar vinden we een organist? Want een organist is heus niet iemand, die het orgel laat spelen. Hijzelf moet het doen en nog goed ook. Zo goed als een trompetist iemand is, die wat in zijn mars moet hebben; zo goed als een pianist of een violist of een hoboïst zijn repertoire weet voor te dragen en zijn gehoor weet te boeien; zo goed moet een organist zijn orgel kunnen laten zingen en klagen; moet zijn gemeente kunnen doen juichen en haar lofoffers brengen.

Voor een organist is het niet genoeg om een handvol harmoniumstukjes te hebben leren spelen; zelfs niet om de psalmen van Vader Worp feilloos te kunnen spelen met toebehoren – al is dit laatste wel een obligaat station op de weg naar het orga-

DOOR
D. W. L. MILO
DALMALLY

nistschap. Een organist moet zijn instrument niet „bedienen” – maar zijn instrument in dienst nemen, temmen, drillen, doen spreken, doen zwijgen en doen zingen. Daarbij moet hij verstand hebben van massazang; moet weten hoe en wat zijn gemeente kan zingen. En hij moet weten, op welke wijze hij met behulp van zijn kneedbare orgelklank de gemeentezang tot extatische hoogte kan opvoeren! Ook moet hij een repertoire hebben opgebouwd, lopende van de oudste orgelcomponisten tot vandaag den dag. Hij moet ook de eigen aard van de psalm-tonale modi hebben bestudeerd, moet ermee vertrouwd zijn. Dan moet hij een bruikbare kennis van de harmonieleer en de leer van het contrapunt hebben opgedaan; want hij moet veelal improviseren alsof het gedrukt stond. En als hij zijn studie niet in eenmaal kon volbrengen, moet hij daar levenslang aan blijven werken.

Dat is alles bij elkaar nogal wat. Vroeger had ik een oudere vriend, die een zoon tot predikant had laten studeren en een zoon tot musicus. Beide studies, zo vertelde hij me meermalen, kostten evenveel aan tijd en geld. Had u daar wel eens aan gedacht: dat een organist zoveel in zijn mars moet hebben als een predikant?

Opnieuw komt de vraag: waar vinden we zulk een organist? Want het is een publiek geheim, dat „onze” kerken weinig of niets betalen voor het „muzikale deel van de eredienst”. Toch heeft de Gereformeerde Organistenvereniging dit muzikale deel van de eredienst als doel zich gesteld – en niet enige verbetering van de positie van de organist. Onlangs schreef haar huidige voorzitter: mijn talent kost u geen cent. Maar als onze kerken weinig of niets voor de kerk-

muziek over hebben, moeten ze weinig of niets verwachten. Niet dat een organist ja zegt, wanneer hem een redelijk honorarium wordt geboden; maar de gemeente mag wel ja zeggen, wanneer hij een redelijk honorarium verzoekt. Want zijn studie, zijn lessen, reizen, bibliotheek, zijn uren kosten hem veel geld. En als de kerk daar niet mee rekent moet ze ook niet op een organist rekenen.

Niet lang geleden zei een broeder uit een vrij grote stad terloops tegen mij: als je een organist voor ons mocht weten... we zitten gewoon verlegen. Ik was even sprakeloos en dacht: een grote stadskerk, veel leden, veel mogelijkheden, veel welvaart, een goed orgel en dan... geen organist kunnen krijgen? Maar toen schoot mij het antwoord te binnen: onze kerken hebben de goede organisten *stelselmatig verspeeld* aan andere kerken, die wel honoreerden.

Ik herinner me de tijd, dat diverse leden van genoemde G.O.V. zo maar wegschoten naar een der niet-gereformeerde kerken. Ze kregen daar een honorarium; dat is een eerbewijs, en bewijs dat men zijn organist naar waarde schat. Ze kregen daar stellig ook zo'n mooi oud-Nederlands orgel, dat wij burgers samen onderhouden met ons belastinggeld. Nederland heeft een groots bezit aan monumentale orgels. Wat een wonder als onze organisten, wakker gemaakt door hun G.O.V., hebben gestudeerd, gelden in hun positie geïnvesteerd, verder gekeken dan hun eigen kerkneus lang was en – toen de gelegenheid kwam en men hen vriendelijk verzocht – voor deze verzoeking zijn bezwaken.

Jaren geleden ging ik wel zo'n organist bezoeken: trachtte hem te weerhouden van die stap, hem voor „onze” kerken vast te houden. Gebruikte alle overredingskracht en alle (toen) gangbare argumenten. Dat was toen.

Later is er een tijd geweest, dat er in mijn eigen onmiddellijke omgeving een verrukkelijk orgel vacant stond. Men maakte mij duidelijk dat ik 1 x met mijn vingers moest knippen. Ik dacht er met beving over om me voor een dienst per Zondag aan dat orgel (en aan die rechtzinnige gemeente) te geven; en om de andere dienst in de eigen kerk te blijven spelen. De verleiding was groot. Net op tijd zei een broeder tegen me: wel eerst over-

leggen of dit nu Gods wil is...! Ik heb overlegd maar kreeg geen positief antwoord. Toen heb ik dat orgel laten schieten, hoewel ik al dertig jaar gedoemd was een harmonium te bespelen, in plaats van een kloek orgel.

Vandaag zijn we weer tien jaar verder. Mijn weg is op het spoor des harmoniums gebleven. Maar ik ben er niet meer zeker van, dat ik vandaag een benoeming voor een goed kerkorgel opnieuw zou afslaan. Is dat slecht?

Ik denk aan een van de bekendste organisten, die onze kerken hebben voortgebracht. Hij ging naar een Hervormde Kerk, toen daar een best orgel naar hem lonkte. En werd organist aan een Lutherse Kerk, toen daar een nog belangrijker orgel naar hem floot. Zijn leven lang heeft hij de lofzangen Israëls geleid en versierd en aangemoedigd. En hij werd geëerd. Deze arbeider was zijn loon waard. Toen hij overleden was heeft onze eigenste K.S. hem in De Reformatie „een profeet op de orgelbank” genoemd. En wij dachten: dus dat kan, een profeet zijn buiten je eigen kerk.

—o—

We hoeven elkaar niet bang te maken dat onze kerkelijke begrotingen in 1986 worden scheefgetrokken vanwege de alsdan betaalde organisten. Misschien halen onze commissies van beheer nog wel eens de verouderde argumenten van dr A. Kuyper van stal; ze zijn weliswaar al 40 jaar geleden afdoende weerlegd, maar ze klinken nog altijd stoer en retorisch en kantiaans. Niemand denke of vreze dat een artikel in dit goede blad, zelfs een reeks artikelen, de praktijk van ons kerkelijk klaplopen onderstoven trekt. Wijlen professor C. Veenhof kon van een zekere kerkelijke categorie zo smeugig zeggen: de godsdienst is hun goedkoopste liefhebberij. Hij had gelijk. Maar dit scherpe mes kan ook in ons eigen vlees snijden.

U zult gemerkt hebben, dat de vraag „waar vinden wij een organist” nog niet beantwoord is. En het laat zich horen, dat een uitgebreid onderwerp als het kerkelijk orgelspel (en de kerkelijke zangleider) meer kanten heeft dan wat tot nu toe besproken is. Als u er geen bezwaar tegen hebt gaan we dus nog even door. Dan gaat het ook over het spel voor en na de dienst. Over de psalm-inleidingen. Over het leiden van de gemeentezang. Over het opleiden van een kerkelijk koor, allen meesters. Misschien ook wel over het solospel, wie zal het zeggen?

Het boek Ruth

Het zal vreemd lijken dat we niet beginnen bij het begin van dit bijbelboek, doch bij de laatste verzen, zoals we die lezen in hoofdstuk 4:18-22.

Toch zal de aandacht, die we eerst aan deze verzen besteden, van belang blijken te zijn voor het goed begrijpen van dit deeltje van het O.T.

„Dit nu zijn de nakomelingen van Perez: Perez verwekte Hezron, Hezron verwekte Ram, Ram verwekte Amminadab, Amminadab verwekte Nahesson, Nahesson verwekte Salma, Salma verwekte Boaz, Boaz verwekte Obed, Obed verwekte Isaï en Isaï verwekte David”.

De Schriftverklaarders zijn het eens met elkaar dat in koning Davids voorgelicht enkele namen ontbreken. Maar welke namen en op welke plaats, dat zijn nog onbeantwoorde vragen.

We denken dat juist het opmerkelijk lezen van dit „schoonste boek uit heel het O.T.” (K.V. – Dr C. J. Goslinga) ons kan helpen bij de oplossing.

Juda

Allereerst moeten we wel vaststellen dat tussen de gebeurtenissen, die ons worden beschreven en de tijd waarin deze op papier werden gezet, een lange periode ligt. Tenminste de periode gelegen tussen de geboorte van Obed en de regeringsjaren van David of zelfs Salomo. De schrijver heeft derhalve het geslachtsregister kunnen bijwerken tot David. Hij moest nog maar enkele namen aan de bekende lijst toevoegen.

De bekende lijst? Hadden de Israëlieten in de dagen van Naomi, Ruth en Boaz enig idee langs welke geslachtslijn de scepter bij Juda zou blijven (Gen. 49:10a)? We denken van wel. Ze kenden immers de woorden van Jakob:

„Juda, ú zullen uw broeders loven, uw hand zal zijn op de nek van uw vijanden, voor u zullen uws vaders zonen zich neerbuigen. Een leeuwenwerp is Juda; ... (Gen. 49:8)”.

Bij de eerste telling van Israël's leger wijst de Here Zelf de assistenten van Mozes aan. Voor de stam van Juda: Nahesson, de zoon van Amminadab. Nahesson, het hoofd van zijn families (Num. 1:4,7).

In Num. 2:3, waar het gaat over de opstelling van de stammen, lezen we: „De vorst nu der zonen van Juda was Nahesson, de zoon van Amminadab”.

Hij is eveneens de man, die de

DOOR J. VAN DE WETERING PMzn POORTUGAAL

offergave bracht bij de inwijding van de tabernakel (Num. 7:17): als vorst van de stam Juda, die aan het hoofd van de getelden stond.

De Israëlieten kenden de geslachtslijn: Juda – Perez – Hezron – Ram – Amminadab – Nahesson – Salma.

Nahesson

We zijn nu gekomen op een punt waarop het van belang is enige opmerkingen te maken.

Nahesson heeft het beloofde land niet mogen betreden. Van de getelden (Num. 1), van 20 jaar oud en daarboven, is niemand in de woestijn in leven gebleven; behalve Kaleb en Jozua (Num. 14:29-30).

Salma, de zoon van Nahesson – hij was nog geen 20 jaar bij de eerste telling – wel. Hij was bij de val van Jericho, de verdelging van Ai en trouwde later met Rachab uit Jericho (Matth. 1:5).

Op grond van het feit, dat hij behoorde tot het 4e geslacht dat uit Egypte trok (Gen. 15:16), mogen we voor Salma bij zijn huwelijk wel een leeftijd tussen 60 en 70 jaar aannemen.

Dat vond dan plaats 50-60 jaar na de uittocht. Stellen we hieraan hetgeen we lezen in 1 Kon. 6:1 – „In het 480e jaar na de uittocht der Israëlieten uit het land Egypte, in het 4e jaar van Salomo's regering over Israël... bouwde Salomo het huis voor de Here” – dan moeten we tot de gevolgtrekking komen, dat de levensjaren van Boaz, Obed, Isaï en David een periode van plm. 425 jaar omspannen.

De leeftijden van Boaz en Obed worden niet vermeld; Isaï was in de tijd van Saul oud en hoogbejaard. David was 30 jaar toen hij koning werd en regeerde 40 jaar. Het is derhalve duidelijk dat in de opsomming van het voorgeslacht van David namen zijn weggelaten. Met opzet; want het valt niet aan te nemen, dat de schrijver van het boek Ruth, die zo nauwkeurig wist dat de lijn van Juda via Perez naar Salma liep, de namen van personen, die nog dichterbij in de geschiedenis

hadden geleefd, niet heeft geweten.

Toen het verhaal van Ruth en Boaz te boek werd gesteld waren ze echter niet meer van belang.

Maar wat heeft het gespannen rondom de vervulling van de woorden van vader Jakob. Dat lezen we niet af uit de lijst van het voorgeslacht van David, want daarin staat: Nahesson verwekte Salma, Salma verwekte Boaz, Boaz verwekte Obed enz. Maar heeft Salma inderdaad Boaz verwekt?

Ruth

Het is nu tijd om naar het begin van het boek Ruth te gaan.

In de dagen dat de richters richtten, gebeurde het, dat er een hongersnood in het land was. Elimelech, zijn vrouw Naomi en zijn zonen Machlon en Chilion trokken uit Bethlehem naar het veld van Moab. Elimelech stierf zodat Naomi met haar beide zonen achterbleef. Deze namen zich Moabietische vrouwen; de ene heette Orpa en de andere Ruth. En zij woonden daar ± 10 jaar. Toen stierven ook de zonen. Nadat de Here had omgezien naar Zijn volk door hun brood te geven keert Naomi met haar schoondochter Ruth in Bethlehem terug.

Vol is Naomi heengegaan, maar de Here heeft haar ledig doen terugkeren. Zij zal, na alles wat zij heeft meegemaakt in die 10 jaar, wel zijn getekend en in haar voorkomen ouder zijn geworden. Maar moet daarop zó worden gereageerd door de bewoners van Bethlehem? De gehele stad raakte over haar in opschudding.

Wat een ramp; Naomi alléén terug! Hoe moet het nu met de vervulling van Jacob's woorden? Daarvan komt toch – naar de mens gesproken – niets terecht. Géén Elimelech, géén Machlon en Chilion.

Dood en begraven zijn zij in het veld van Moab. Hun namen uit Israël uitgewist? Grondig naar het lijkt.

Geen voortgang meer in de lijn Nahesson – Salma – Elimelech – Machlon. In het huis van Naomi zal geen jongensstam meer klinken, geen nakomeling meer werken op haar stukje land.

Maar wat erger is: er zal niemand zijn die kan worden geëerd door Juda's broeders, niemand wiens hand zal zijn op de nek van hun vijanden. Dát is het probleem van de bewoners van Bethlehem.

Hun toekomstverwachting ligt in stukken. En wie zal herstellen wat gebroken is?

De Here, de God van het verbond, Die nooit laat varen het werk dat Zijn hand begon.

Herstelwerk

En over dat herstelwerk wordt ons zo prachtig verslag gedaan. Het begint niet pas nu Naomi is teruggekeerd, maar reeds in het veld van Moab heeft de Here daarmee een aanvang gemaakt. Tegen het gebod des Heren hadden de zonen van Naomi zich Moabietische vrouwen genomen (Deut. 23:3-6). We lezen over die huwelijken niet veel meer dan het begin en het einde. Het einde: toen stierven ook Machlon en Chilion.

Maar één ding staat vast, namelijk dat Ruth en Orpa liefde aan de gestorvenen hadden bewezen. En niet alleen aan hen, maar ook aan Naomi. Zij walgde niet van het leven om haar Moabietische schoondochters zoals Rebekka om de Hethietische vrouwen van Esau (Gen. 27:46). Integendeel, er was een liefdesband tussen de vrouwen gegroeid. Niet zo maar. Ondanks het feit, dat Naomi vond dat de Here haar veel bitterheid had aangedaan en tegen haar had getuigd, heeft zij zich toch vastgeklemd aan de God van het verbond.

Zij heeft door haar onderwijs de schoondochters, in het bijzonder Ruth, tot jaloersheid verwekt. De Here heeft haar hart opengezet. De God van Israël, Die zoveel liefde en trouw aan Zijn volk bewees, Hem wilde zij toebehoren.

„Uw volk is mijn volk en uw God is mijn God”, zegt zij tegen haar schoonmoeder.

De Here heeft haar oprechte liefde gezien en gehonoreerd.

(wordt vervolgd)

Boekbespreking

Dr J. P. Versteeg (e.a.)

De Geest schrijft wegen

in de tijd.

Uitg. Kok, Kampen. 1984.

f 27,—. 196 blz.

Er was bij mij enige aarzeling of ik mij aan een bespreking van dit boek in Opbouw wel zou wagen. In Chr. Geref. kring krijgt dit boek nog al wat tegenspraak. In deze kerken zijn momenteel vrij ernstige tegenstellingen. Graag wil ik elke schijn vermijden dat ik me daarmee zou willen bemoeien of de tegenstellingen zou willen aanscherpen.

De meeste schrijvers in dit boek hebben een jaar geleden zich laten horen bij een actie tegen het plaatsen van kruisraketten, terwijl een van de schrijvers, drs Joh. Kruis, onlangs uit zijn ambt is ontzet.

In deze situatie is het gevaar van vooringenomenheid groot.

Bij deze bespreking zal ik me daarom wat terughoudend opstellen. Dit is voor mij des te gemakkelijker, omdat ik geen theoloog van professie ben.

Het boek is ontstaan in de kring van de „Studie en bezinningsgroep van christelijke gereformeerde predikanten en theologen.”

Er hebben aan meegewerkt J. P. Versteeg, „Pinksteren: een nieuwe wijze van samenleven”, Joh. Kruis, „Samenleving in Israël”, W. Steenberg, „Samenleven onder de genade”, J. A. Compagner „Evangelië en samenleving”, G. C. den Hertog, „De erfenis aanvaarden”, D. J. K. G. Ruiter en J. Zuur, „De vierende gemeente”, J. Vogel, „De gemeente als leergemeenschap”, H. v. Mullingen, „De positie van de vrouw in de kerk”, T. Harder, „De Geest van oud en jong”, C. D. Affourit, „Zendingswerk in Zuid-Afrika”, J. M. Aarnoudse en K. T. de Jonge, „Diaconaat wereldwijd”, W. C. Moerdijk, „Werkloosheid als probleem en uitdaging voor de kerk”, G. L. Born, „Massavernietigingswapens en het belijden van de kerk”.

Het boek is het resultaat van het gezamenlijk bezig zijn met vragen, die betrekking hebben op kerk en samenleving.

Deze studiegroep wil tesamen in alle openheid spreken over de vragen, die vanuit theologie, kerk en samenleving op ons afkomen. Het „Woord vooraf” vermeldt dan ook, dat iedere christelijke gereformeerde predikant of theoloog (is een predikant geen theoloog?) in de groep welkom is.

Daar is, zo lezen we, nog al eens de neiging zich te distancieren van de vragen waarvoor de samenleving ons stelt. Vroeger gegeven antwoorden worden voldoende geacht of dreigen tot onaantastbare onveranderlijke waarheden verheven te worden. Daarom meent men dat het ingaan op vragen van vandaag niet nodig is.

Deze wijze van theologisch bezigzijn acht men weinig vruchtbaar. Ik kan daar inkomen. In de Ned. Geref. kerken kan men soortgelijke situaties aantreffen. Wel rijst bij mij de vraag, of men zich voldoende realiseert, dat niet elke vraag, die oprijst door de kerk of door theologen beantwoord moet worden. Bij problemen als werkloosheid en massavernietigingswapens moet men bedenken, dat hier andere disciplines bij ingeschakeld moeten worden.

De schrijvers zeggen geïnspireerd te zijn door een referaat, dat de in 1976 overleden predikant ds P. op den Velde op een ouderlin-

genconferentie 1971 hield onder de titel „Samenleven in de kerk”. Het eerste hoofdstuk van dit boek bevat dan ook het referaat van ds Op den Velde.

Hier moet wel een vraag bij geplaatst worden. Men wil, zo schrijft men, ds Op den Velde niet annexeren. Hij is op een geheel eigen wijze bezig geweest. Wel heeft hij geïnspireerd en op een bepaald spoor gezet.

Maar dit boek geeft toch wel de indruk, dat men ds Op den Velde annexeert.

Elk hoofdstuk heeft een citaat uit dit referaat als motto.

Loopt men zo ook niet het gevaar dit referaat te kanoniseren en van wijlen ds Op den Velde een soort kerkvader te maken?

Overigens het betreffende referaat is erg interessant. Het is goed, dat het door deze publicatie aan de vergetelheid ontrukkt werd. Het kan ons ook vandaag nog veel leren. Er wordt o.m. op gewezen, dat de Heilige Geest een geheel nieuwe wijze van samenleven tot stand brengt. De nieuwtestamentische kerk in Hand. 2 heeft een eigen samenlevingsstructuur. De wereldlijke verhoudingen zijn volkomen doorbroken. In deze gemeente zijn ook slaven, vrouwen en jongeren in tel. De vraag wordt gesteld hoe het samenleven in de gemeente op en vlak na de Pinksterdag functioneerde en hoe het nu functioneert. Hoe komen we iets dichterbij de ons in Hand. 2 voorgestelde volkomenheid? Laat ons vurig bidden, dat we als kerk niet achter de ontwikkelingen aanlopen, maar voorop mogen gaan om in leer en leven een weg te wijzen, de weg naar de toekomst van onze Here Jezus, die nieuwe hemelen en een nieuwe aarde zal scheppen.

Dit referaat is voor het hele boek in zekere zin richtinggevend. Zo geeft dr Versteeg in zijn artikel een nadere uitwerking van bepaalde lijnen in het referaat. Versteeg wijst hierbij o.m. op de relatie tussen het Pinksterfeest en het Sinaï-gebeuren. Bij de uitstorting van de Geest werd dan ook herinnerd aan het Sinaï-gebeuren. Bij de Sinaï maakte God Israël tot zijn volk. Zo formeerde Hij op Pinksterdag in de gemeente zijn volk van de nieuwe bedeling. Maar er was ook verschil. Bij Gods komen op de Sinaï was God er, maar er bleef afstand tussen hem en zijn volk. Bij de uitstorting van de Geest viel die afstand weg. Die Geest verbond wel aan anderen, maar perste niet in het harnas van anderen. De Geest kwam in het teken van tongen als van vuur op het hoofd van ieder der discipelen. Jongeren, slaven, vrouwen gingen volop meetellen. De een treedt niet meer op namens de

ander. Ze staan naast elkaar. Hand. 2 zegt ons, dat er in de gemeente voor ieder plaats moet zijn naast de ander. In de wereld gaat het anders toe. Daar gaat de enkeling die na veel strijd zijn rechten krijgt, die rechten verdeelden tegenover anderen. Versteeg wijst daarbij ook op de gevaren van het kapitalistisch systeem en van het nationaal-socialistisch en communistisch systeem.

De gemeente echter, zo stelt Versteeg, kent het geheim van de verbinding van de lijnen van de enkeling en van de gemeenschap. Het artikel van Versteeg is, hoewel een van de kortste, toch een van de meest interessante artikelen.

Steenbergen trekt in zijn artikel ook duidelijk de lijnen door, die het referaat aangeeft.

Op blz. 49 schrijft hij, dat de genade nieuwe structuren van samenleven binnen de gemeente schept. Binnen de gemeente ontmoeten de mensen elkaar weer in gelijkwaardigheid en zo ook leven ze samen in de dienst van God.

Wanneer men zo binnen de gemeente geleerd heeft op een nieuwe manier met elkaar om te gaan, hoe zou men dan de verhoudingen in de samenleving op de oude manier kunnen voortzetten, zo luidt zijn vraag.

Nu komen we in verschillende artikelen het woord structuur en structuurvernieuwing tegen. Het komt mij voor dat de betekenis hiervan niet duidelijk genoeg uit de verf komt. Het is waar, dat in de gemeente van Hand. 2 ook slaven, vrouwen en jongeren weer in tel zijn, maar dat was in het begin toch ook zo? De scheppingsorde wordt op de Pinksterdag toch niet doorbroken?

Terecht wijst Steenberg er zelf op, in verband met de nieuwe verhouding tussen man en vrouw dat er geen doorbreking is van de scheppingsorde. Wanneer de vrouw in Genesis de hulp van de man genoemd wordt, betekent dat niet een ondergeschikte positie van de vrouw. Wat is die structuurvernieuwing dan wel?

Uiteraard valt niet over alle artikelen even lovend te schrijven. Zo vind ik het artikel van Compagner, die over de visie van Luther schrijft, niet erg duidelijk. Een bezwaar is ook, dat hij evangelie en kerk nog al eens door elkaar gebruikt.

Wanneer hij wijst op de tendens in Luthers theologie tot verburgerlijking, concludeert hij zonder bewijs, dat het gereformeerd protestantisme eenzelfde ontwikkeling kent. Het komt mij voor, dat hij onvoldoende onderscheid maakt tussen Luther en Calvijn.

Kruis schrijft over Gods nabij-

Administratie

Administratie-adres:

Postbus 84.
3956 ZS Leersum
Tel. 03434-54288

Abonnementen:

Het aanvragen of opzeggen van abonnementen: uitsluitend bij de administratie.

Abonnementen kunnen ieder moment ingaan, doch slechts per 31 december eindigen.

Opzeggen uiterlijk tot 15 nov.

Abonnementenprijs:

f 47,— per jaar of f 25,— per halfjaar.

Voor studenten f 38,— p. jaar.

Buitenland f 55,— per jaar of f 70,— per luchtpost.

Gironr. 404945 t.n.v.

Geref. Persver. Opbouw,

Brabantlaan 122

2101 SK Heemstede

Tel. 023-285825

Advertentieprijs:

40 ct. per mm.

familieberichten 35 ct p. mm.

Advertenties inzenden tot dinsdagmorgen 10.00 uur.

Advertenties en druk:

Drukkerij „Steenbergen”

Nooitgedacht 3

3701 AL Zeist

Tel. 03404-22452

heid. De Here is een God die nabij is. Hij trekt m.i. wel wat veel conclusies hieruit voor sociale rechtvaardigheid, rassenspolitiek en dergelijke.

Bovendien betekent de nabijheid van God nog wel wat meer. Zie Ps. 34 : 19: De Here is nabij de gebrokenen van hart.

Het is uiteraard niet mogelijk in een boekbespreking op alle artikelen in te gaan. Nog een drietal wil ik even noemen.

Het artikel van v. Mullingen heeft mij erg geboeid. Op duidelijke wijze geeft hij een exegese van tal van teksten, die van belang zijn om de positie van de vrouw in de kerk te bepalen. Zijn betoog was voor mij zeer overtuigend. Maar ik weet niet of mijn objectiviteit groot genoeg is. Van kindsbeen af is mij o.m. door mijn vader bijgebracht, dat de achteruitstelling van de vrouw in de kerk niet naar de Schrift was, omdat in Christus geen sprake is van mannelijk en vrouwelijk. Wanneer je in eigen opvatting bevestigd wordt, ben je snel geneigd om te prijzen.

Daarentegen sta ik nog al kritisch tegenover de artikelen van Moerdijk en Born. De eerste trekt conclusies, die niet juist zijn. Zo maakt hij een tegenstelling in de politiek om voor alles de economie te herstellen in werkgelegenheidspolitiek. Alsof herstel van de economie niet een eerste voorwaarde is om de werkgelegenheid te herstellen.

Het artikel van Born over massavernietigingswapens is voorzichtig, maar hij komt toch eigenlijk niet uit het probleem.

Conclusie: hoewel op verschillende artikelen kritiek is uit te brengen is dit boek alleszins het lezen en overwegen waard. Het laatste woord zal er nog wel niet over gezegd en geschreven zijn. Mijn advies is daarom: koop en lees het boek. Maar wel kritisch. Dat moet u trouwens met elk boek doen.

J. Meulink, Enschede

Kerknieuws

Beroepbaar gesteld

Apeldoorn - In de vergadering van de regio Arnhem van 5 juni is praeparatoir geëxamineerd en beroepbaar gesteld: G. J. Lakerveld, Tannhäuserstraat 1, 7323 DK Apeldoorn, tel. 055-669165.

Ned. Geref. Kerken van Heemstede en Lisse

Op zondag 23 juni a.s. zal aan de Ned. Geref. Kerken van Heemstede en Lisse worden verbonden als predikant kand. A. W. Vos. In de morgendienst, die om 10.00 uur begint en gehouden wordt in de Petrakerk, Limburglaan 3 te Heemstede, zal de bevestiging plaats vinden door ds G. v. d. Brink. Ds Vos hoopt zijn intrede te doen in de avonddienst, die om 19.00 uur begint en gehouden wordt in de Pauluskerk, Ruishornlaan te Lisse.

Ned. Geref. Kerken van Heemstede en Haarlem

In de periode van 7 juli t/m 11 augustus worden gezamenlijke kerkdiensten gehouden en wel 's morgens om 09.30 uur in de Petrakerk, Limburglaan 3, Heemstede en 's avonds om 18.30 uur in de Bakenesskerk, Vrouwenstraat 10, Haarlem.

Zendingscommissie Aalten-Winterswijk

Het adres van de zendingscommissie p/a H. R. Meyer luidt sinds 1 mei j.l.: De Have 31, 7121 XG Aalten.

Beroepingswerk

Ds L. W. G. Blokhuis van Schiedam heeft het op hem door de kerkeraad van de Ned. Geref. Kerk van Wapenveld uitgebrachte beroep aanvaard.

Ned. Geref. Kerk van Nijmegen

Evenals vorige jaren verzoeken wij ook nu weer alle in Nijmegen of omgeving verblijvende stu-

denten en andere leden van de Ned. Geref. Kerken hun adres op te geven aan de scriba: P. de Putter, Kwakkenbergweg 310, 6523 MR Nijmegen, tel. 080-225654. Bij geen gehoor kunt u ook contact opnemen met br. Meima, St. Annastraat 616b, Nijmegen, tel. 080-567564.

Ook al bent u niet gedurende de weekenden in Nijmegen, dan zullen we toch graag weten dat u hier in de omgeving verkeert, om zoveel mogelijk contact met elkaar te onderhouden.

Ned. Geref. Kerk van Kampen

Op ds J. C. Schaeffer van Emmeloord werd door de kerkeraad van Kampen een beroep uitgebracht.

Reformatorische Bijbelschool

Op vrijdag 21 juni a.s. zal de sluiting plaatsvinden van het cursusjaar 1984-1985 van de Reformatorische Bijbelschool te Zeist.

Aan hen die afstuderen zal het Getuigenschrift worden uitgereikt. Deze uitreiking zal plaatsvinden in het gebouw van de Reformatorische Bijbelschool, Krakelingweg 10 te Zeist. Vanaf 19.30 uur is er gelegenheid tot koffiedrinken en ontmoeting. De officiële uitreiking begint om 20.15 uur. De avond is voor ieder vrij toegankelijk.

De afstuderenden, die het Getuigenschrift van de 3-jarige opleiding ontvangen zijn: Ellie van Beek, Jan Beverdam, Joke Boers, Frans van Dommele, Gert van der Ende, Grietje Hibma, Folkert Hildama, Hetty de Jong, Jack de Koster, Fia Oomen, Rian Rietveld, Martin Rus, Gretha Stelpstra, Annemarie Vercijs, Addy Versluis en Jaap van Wijk. Degenen die de 1-jarige Vormingskursus afsluiten zijn: Rolina Blik, Meindert Boonstra, Arie Bruynes, Marjan Gnodde, Willy van der Horst, Lenny Kegel,

Op 11 juni j.l. zijn wij getrouwd.

RIET VERSLUIS-MEESTER

Ravelijnstraat 76

IAN KEUNING

Martin Luther King 5

Ons adres is:
Ravelijnstraat 76, 4102 AN Culemborg.
Telef. 03450-15825

Te huur onze eenvoudige 6-persoons

CARAVAN

op de „Rheezerkamp”
bij Hardenberg.

Vanaf zaterdag 10 augustus
voor f 150,— per week.

Tel. 05157-4456.

Bovenstaande caravan is ook
te koop. Vraagprijs f 6.000,—.
Tel. 05157-4456.

Hans Lankhaar, Monniek Leendertse, Manuela Lunow, René Pels, Els van der Veer, Pieter de Visser en Elly Ymker.

Voor de nieuwe cursus zijn nog enkele plaatsen open. De Reformatorische Bijbelschool wil mensen opleiden tot kerkelijk- of pastoraal werker, godsdienst-onderwijzer en tot werker in evangelisatie of zending. De 1-jarige Vormingskursus is zeer geschikt voor mensen die persoonlijke toerusting willen ontvangen.

Uit breder kring

Youth for Christ school voor discipelschap en evangelisatie

Komend seizoen (aug. 1985 t/m juli 1986) is er op de éénjarige school voor discipelschap en evangelisatie van Youth for Christ in Driebergen, plaats voor 30 jongeren van 18-25 jaar.

Vier maanden van het jaar zijn uitgetrokken voor theoretische toerusting en training. Daarnaast gespecialiseerde vakken, toegespitst op de inhoud van de stage-

projecten: creatieve vakken of vakken gericht op organiseren en opzetten van evangelisatiewerk.

De overige acht maanden hebben de studenten in de projekt-teams een belangrijk aandeel in het Youth for Christ-werk.

Gezocht worden jonge christenen, die verlangen om hun geloof aan veel leeftijdgenoten door te geven en een uitdaging zien in een jaar daar hard voor werken en veel willen leren. Natuurlijk is er met het oog op de projecten een zekere praktische selectie. De school is voor iedereen toegankelijk.

Een belangrijk aspect is dat enkele jaren geleden de opleiding als zodanig erkend is door de Raad van Arbeid, met gunstige consequenties t.a.v. bijvoorbeeld vervangende dienstplichtvervulling of kinderbijslag.

Geïnteresseerden kunnen vrijblijvend een gratis cassette + informatiepakket aanvragen, waarin meer informatie over de school en een kennismakingsles. Schriftelijk: Youth for Christ Nederland, afd. Training, Postbus 73, 3970 AB Driebergen. Tel. 03438-15744 afd. Training.

Niet ieder die tot Mij zegt Heer, Heer! zal binnengaan in het Koninkrijk der hemelen, maar hij die de wil doet van mijn Vader die in de hemel is! Matth. 7 : 21

Onze lieve broer en oom:

IAN JAKOB GORIS

geb. 10 maart 1913 / overl. 7 juni 1985

heeft ons zijn liefde door zijn daden bewezen!

We zullen hem héél erg missen!

Kampen: M. J. Holwerda-Goris
Heemstede: J. M. Veenhof-Holwerda
K. K. Veenhof
Arnhem: K. B. Holwerda
C. G. Holwerda-van 't Veer
Leusden: M. J. Holwerda
J. Holwerda-Malda
Emmeloord: J. A. H. Holwerda

„Daarom, mijn geliefde broeders weest standvastig, onwankelbaar, te allen tijde overvloedig, in het werk des Heren wetende, dat uw arbeid niet vergeefs is in de Here”.
1 Cor. 15 : 58

Op de plaats waar hij zo graag samenkwam met de gemeente heeft de Here tot Zich genomen onze trouwe penningmeester van de Nederlands Gereformeerde Kerk te Schiedam.

PIETER KLEYNJAN

Van de liefde voor zijn Here en Heiland heeft hij getuigd in woorden en met meer dan 40 jaar nauwgezette arbeid voor de gemeente.

Namens de kerkeraad,
Ds. L. W. G. Blokhuis, voorzitter
Namens de commissie van beheer,
B. Sleenwenhoek, voorzitter

Zeer voordelig te huur:

onze gunstig gelegen

BUNGALOW

in het mooie Twente, van 3 juli tot 20 juli a.s.

Tel. 074-420085.

Te huur:

MOOIE BM 16

met buitenboord motor,
voor ervaren zeilers.
ANWB-huurvoorwaarden.
Ligplaats in Friesland.

Tel. 055-555498 na 18.00 uur.